

Portre

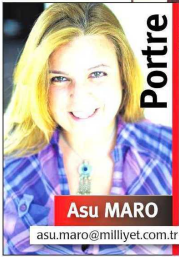
Ağaç
tepelerinden
zirveye

**NURİ BİLGE
CEYLAN**

■ AĞAÇ tepelerinde gezen, Cüneyt Arkın filmleri izleyen bir çocuk hayal edin. O, büyüdü ve her filmi bütün dünyada merak edilen, bol ödüllü bir yönetmen oldu. Bu satırlar yazılırken 67. Cannes Film Festivali'nde "Kış Uykusu" filmiyle favori oldu **Nuri Bilge Ceylan**; belki de bu sabahı Altın Palmiye ile karşıladı. **ASU MARO 5'te**

Nuri Bilge Ceylan
2008 yılında
61. Cannes Film
Festivali'nde
"Uç Maymun"la En İyi
Yönetmen ödülünü
almıştı. Bu satırlar
yazılırken de "Kış
Uykusu" 67. Cannes
Film Festivali'nde
favori gösteriliyordu.

Portre

Asu MARO
asu.maro@milliyet.com.tr

NURİ BİLGE CEYLAN

"Yavaş değilim, onlar çok hızlı"

15 yaşında fotoğrafçı çıkılan yolculuk, Londra'dan Himalayalar'a uzanan "anlam arayışını" 35'inden sonra sinemada buluş... Nuri Bilge Ceylan her filmi bütün dünyada merak edilen bir yönetmen bugün. "Kış Uykusu"nu beklerken, Ceylan'ın serüvenini hatırlayalım dedik...

Yil 1997 idi. "Kasaba" diye bir film geldi gösterime... Siyah beyaz, yönetmenin anne babasının oynadığı, durgun akan bir film... Ne anlatıyor desen, oyle sürükleyici bir konudur, olay örgüsüdür hak getire... İki kişiyi çekilmişti koca film! Ama işte saygıya andığımız yönetmen Ahmet Ulucay'ın yazdığı gibi; "Kasaba'da ne vardı biliyor musunuz? Tertemiz, saf bir sinema." Bizim Altın Portakal jürisi ne yapacağını bilemez, eli boş da gönderemeyip bir ödül icat etmişti film için. Yönetmen dalında mansiyon.

Dünya prömiyerini yaptığı Berlin Film Festivali ise elini korkak alıstırmamış, Caligari ödülünü vermişti filme. Ve ödüllü film den buca buca kaçan bir milletlin hayatına Nuri Bilge Ceylan diye bir isim girmişti. Filmleri gibi ketum ve sinemaya atılmak için epey geç bir yaştaydı; 40'ına 2 vardı. Peki daha önceleri nerelerdediydi?

Ağaç tepelerinde gezi, çizgi romanlar okudu

26 Ocak 1959'da, ilk filmlerinin zoraki oyuncuları Mehmet Emin Ceylan ile Fatma Ceylan'ın oğlu olarak dünyaya gelmiş Nuri Bilge Ceylan. Bir de ablası vardı; sonradan fotoğraf sanatçısı olacak Emince Ceylan. İstanbul'da doğmuş fakat Amerika'da öğrendikleriyle doğduğu topraklara faydalı olmak isteyen ziraat mühendisi babasının idealizmi nedeniyle Canakkale'nin Yenice kasabasında büyümüştü. Ağaç tepelerinde gezen, Cüneyt Arkın filmleri izleyen, çizgi romanlar okuyan bir çocuk olarak hayal edin onu... Müster No da bir numarası.

Ablası ise çağına geldiğinde Yenice'de ise olmadıgından İstanbul'a döndü Ceylan ailesi, üç kişi olarak. Babaları tayinini çıkartamadığı için ondan uzakta, hayli yoksul bir hayat sürdüler. R'leri söyleyemediği için Bilge ismini kullanmaya o yaşta karar verdi. "Bu kız ismi" diye

onunla dalga geçen lise öğretmene inat R sorunuyla çözmeye de... Ama yakınları için hâlâ Bilge...

Bisikletle ya da otostopla dünyayı dolaşıyordu

Artık kabul edilen kısaltmasıyla "NBC" olmaya giden yol ise 15'inci yaş gününde, komsularının hediye ettiği fotoğraf kitabıyla başladı. Ama bundan meslek değil, ancak "yan etkinlik" olacağını düşündüğünden, İTO Kimya Mühendisliği'ne girdi. Boykotlarla, çatışmalarla sektöre uğrayan iki senenin sonunda ise Bogaziçi Üniversitesi Elektrik Mühendisliği'ne...

Harçlığını çıkarmak için vesikalık fotoğraf çekiyor, bol bol okuyor ve film izliyor, fotoğraf, dağcılık ve satranç kulüplerinde faaliyet gösteriyordu. Bergman'ın "Sessizlik"ini izlemiş, içinde kendi fotoğrafı dünyasına benzer bir dünya bulmuştu. Ama sosyal biri değildi ve insan ilişkileri gerektiren sinema yerine kendi başına yapabildiği fotoğrafın ona daha uygun olduğunu düşünüyordu.

17 yaşından beri bisikletle ya da otostopla dünyayı dolaşıyordu. Bogaziçi onu yazgısının Batı'da olduğuna ikna etmişti. Mezun olunacak ve Batı'ya gidilip orada yaşanacaktı. Okulu sekiz senede bitirip Londra'ya yolunu tuttu ve bulasıklığa başladı. Bir de market hırsızlığı... Yakalanan sokaka atıldı, bir dönüm noktası oldu. "Yolda yürürken bir anıyla karşılaştığım hatırlıyorum. Yüzümü o kadar maskesiz görmemişim. Bu yakalanma gelen asuşlanma duygusu içinde bir şeyleri tetikledi" diye anlatmıştı Radikal gazetesinden Güldal Kızılderem'e o günü.

Ve hayatının anlamının Batı'da olmadığını karar verip dümeni Doğu'ya kurdu... Kılavuzu yine bir kitapçı: Bir Himalayalar kitabı... Atina üzerinden Nepal'e uçtu, dağlarda bir ay boyunca

yürüdü, 400 kilometre... Bir Budist tapınağında dağları seyrederken, Türkiye'yi çok özlediğini fark etti. Dönüş de iyi geldi, askeriyeden tanset, memleketinden insan manzaralarıyla ve sinema yapmaya karar verdi. Bir kez daha üniversiteyi girdi: Mimar Sinan'ın sinema bölümüne. İki sene okudu, bıraktı. Film çekmek ise hep erteleniyordu... Kendine givensizdikten, "Ya yeteneksizsem" korkusundan...

Sıradanlıktan anlam çıkarmaktı derdi

Arkadaşı Mehmet Eryılmaz'ın çektiği filmde oynarken sinemamın bütün aşamalarını öğrendi ve filmin çekildiği kamerayı satın alarak gözünü karartıp ilk filmine başladı: 20 dakikalık "Koza"ya. Bir kendisi, bir asistan Sadık Incesu... Başrollerde oğulların duygu sömürülerine karşı koyamayan annesiyle babası... Mekan, elbette emektar Yenice... Film 1995'te Cannes'a seçilince bir kendine güveni geldi, çıktı "koza"şından ve ablasının öyküsüne otobiyografik öğeler ve ablasının ağıtlarını eklediği "Kasaba"yı çekti... Gene ekip iki kişiydi. Bu yöntem hoşuna gitmişti. Hem fazla sosyalleşmesi gerekmiyordu hem her şeyin hükümiydi.

Kasaba ailesinin son filmi, renkli ve sesi çektiği "Mays Sıkıntısı" oldu. "Konu aramak için uzaklara gitmeye isenmenin nedeni, inçir çekirdeğinden de film yapılabileceğine olan inancından kaynaklanıyor" demişti. Antrak'tan Mehmet Erdem'e. Öykü değil, detaylardı onun için önemli olan. Herkesin başına gelemeceği kadar çok olaylar içine sığdırıyordu, hayatın sıradanlığı içinden anlam çıkarmaktı derdi. Filmlerinin sıkıcı bulunması ise umrunda değildi hatta "En sıkıkarak izlediğim filmler sonradan

Melisa Sözen ve Haluk Bilginer, Nuri Bilge Ceylan'ın son filmi "Kış Uykusu"nda.

Amerikalı kovboy "İklimler"i beğenirse

Nuri Bilge Ceylan "İklimler" filminde eşi Ebru Ceylan ile...

COEN kardeşler 2007'de çektiikleri kısa filmleri "World Cinema"da "İklimler"e göndermelerde bulunmuşlardı. Alman Die Zeit gazetesine verdikleri söyleşiden bir bölüm:

Die Zeit: Cannes Film Festivali'nin 50'nci yıldönümü için çektiğiniz filmde şöyle bir ütopya vardı: Bir kovboy Amerika'da bir sinemaya gider, bir Türk sinemacının bir eserini izler. Bir ilişkinin dağılması üzerine yavaş bir film olur. Ve kovboy filmi beğenir.

Joel Coen: Türk yönetmen Nuri Bilge Ceylan'ın "İklimler" filmi. Biz iki sene önce gördük ve olağanüstü bulduk.

Ethan Coen: Bir kovboyun bu filmi beğenmesi çok güzel bir tasavvur.

Joel Coen: Mesele elbette bir kovboyun böyle bir filmi anlayamayacağı değil.

Ethan Coen: Mesele, Amerika'da bir kovboyun Türk filmi izleyebileceği sinemaların çok az olması.

Joel Coen: Amerikalı kovboylar Türk filmleri izleyebilseydi ne güzel olurdu.

Uç Maymun

Uzak

hayatının filmi olmuştur" diyor.

Peki ya "yavaşlık"? 2011'de Bogaziçi Mithat Altın Film Merkezi'nde katıldığı söyleşideki cümlelerine bakınız: "Bana göre sinema bu tempoda olmalı, yavaş demek istemiyorum buna da, obürlerine hızlı demek istiyorum. Hayatı böyle algılıyorum ve bu tempoda anlatılması gerektiğini düşünüyorum."

Kurgu masasında geçirdiği aylar dillere destan oldu

Yurt dışında ödüller ödülleri izledi; artık kasabının dışına çıktığı dördüncü filmi "Uzak", 2003'te Cannes'da Büyük Jüri ödülünü aldı. Nuri Bilge Ceylan ödüllü o çok beğendiği sık sık söylediği Yılmaz Güney'e ithaf etti. "İklimler" ise bir dönüm noktasıydı. Bir kere, bir yol arkadaşı vardı artık: Bundan sonra senaryolarını birlikte yazacakları karısı, iki çocuğunun annesi Ebru Ceylan. Ayrıca güvendiği insanlar katılmıştı ekibe; yapımcı Zeynep Özbatur Atakan, görüntü yönetmeni Gökhan Tiryaki gibi... Her şeyi

Oğlu için "Recep İvedik"i izledi

BUTÜN var oluştunu neredeyse popüler olandan uzak durmak üzerine kuran Nuri Bilge Ceylan buna rağmen popüler kültürden pek kaçamıyor. Misal, "Recep İvedik" filmlerinden birinde Sahan Gökbakar "Uç Maymun"un yavaşlığı konu edebiliyor. Ya da "Yalan Dünya"da Açılay ödül törenine NBC hürkasıyla gidiyor.

Fakat "Bir Zamanlar Anadolu'da"nın yayınlanması kurgu günlüğünden de NBC'nin 5 yaşındaki oğlu Ayaz istedi diye "Recep İvedik"e gittiğini, filmin bir yerinde adı geçince oğlunun "Baba senin adını söyledim" diye bağırdığını öğreniyoruz.

Kasaba

Bir Zamanlar Anadolu'da

Öykü değil, detayları onun için önemli olan. Filmlerinin sıkıcı bulunmasını takımıyordu

kendisi yapmakta ısrar etmiyordu artık. Buna karşılık kurgu masasında geçirdiği aylar dillere destan olmaya başlamıştı. Son filmi "Kış Uykusu"nda 200 saatlik çekimden 3 saat 16 dakikalık film çıkarıldığı bir şehir esanesi değildi...

Cannes'dan 2008'de "Uç Mamun"la En İyi Yönetmen ödülünü alıp "yalnız ve güzel ülke" sine arğan etti NBC... Ve 2011'de dev kadrosu, 150 dakikasıyla "Bir Zamanlar Anadolu'da" geldi... Cannes'da smokin giymeyi biliyordu ama...

Su an sosyal medyayı kurcalarsanız, "40 kere ödül aldı Cannes'da, orada kesin yakalanıyord" diye Altın Palmiye'yi küçümseyenlerle Soma faciasına rağmen filminin gösterimine katıldığı için Ceylan'a kızanlar görürsünüz. "Sanki oraya gidip 40 gün 40 gece senlik yapmış gibiyim... Bu da ilkenizden çıkmıyord dı dışında kabul gören işler yapmanın fitnatında var diyerek bu kez 3 saat 16 dakikayla sınırları zorlayan, Haluk Bilginer'li, Melisa Sözen'li, Demet Akbaşlı "Kış Uykusu"nu beklemeyle koyalım. Film bu sabah Altın Palmiye'yle karşılansın olabilir, yazı yazılırken ödülün en güçlü adaylarından biriydi. Oyle olmasa da önemli eleştirmenlerden "Bergman'dan beri böylesini görmemiş" gibi, "Çehov filmi çöke böyle ödülleri" gibi cümleler içti bir film... Merakla beklemeyip ne yapacakmışız? ■